

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

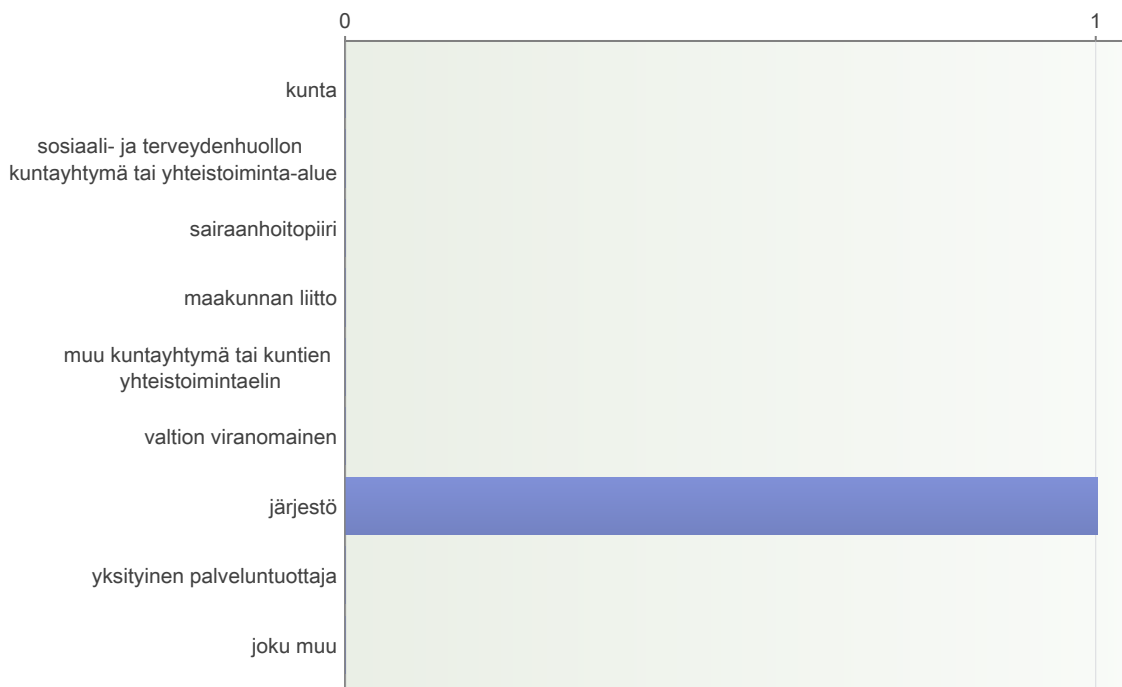
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Suomen CP-liitto ry	Virpi Peltomaa	virpi.peltomaa@cp-liitto.fi, puh. 0405058329	14.12.2017	Toiminnanjohtaja Marju Silander

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

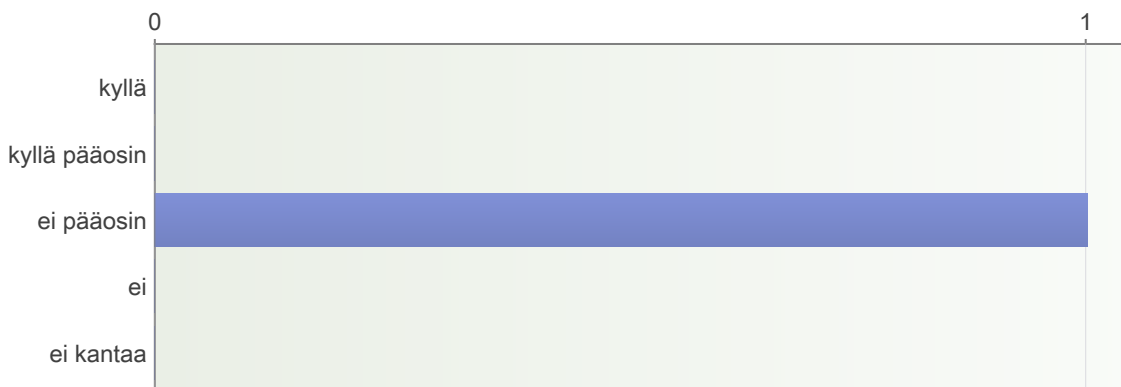
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suomen CP-liiton mielestä hyvinvointi- ja terveyserot ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus eivät parane vammaisten ihmisten kannalta. Vammaisten ihmisten palvelujen tarve pitäisi ottaa vahvemmin huomioon esitetystä järjestelmästä. Se, että asiakkaat voisivat jatkossa valita palveluntuottajaksi yrityksen, ei kavenna terveys- ja hyvinvointieroja. Julkisesti rahoitettujen yksityisesti tuotettujen sote-keskuspalvelujen saatavuus ei tule välttämättä olemaan yhtään sen parempi kuin julkisesti rahoitettujen palvelujen saatavuus on nyt, ja joka tapauksessa se tulee olemaan huonompi kuin yksityisesti rahoitettujen palvelujen saatavuus. Asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia käyttävät ovat oletettavasti koulutetumpia ja hyvinvoivempia kuin ne, jotka eivät niitä osaa tai halua käyttää.
Ehdotettu laki toki lisää valinnanvapautta, mutta valintavaihtoehtojen lisääntymistä keskeisempää asiakkaan näkökulmasta on, mitä valinnoillaan voi saada (ja yhteiskunnan kannalta, miten valinnat palvelujärjestelmän kehittymistä ohjaavat).

5. 2. Edistääkö valinnanvapausulakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla tulee koko palveluprosessin ajan olla vaikutusmahdollisuus palvelujensa sisältöön ja toteuttamistapaan. Tämä edellyttää asiakkaan vamman erityispiirteet tunnistavaa, asiantuntevaa palveluiden tarpeen arviointia. Valinnanvapauslakia sovelletaan toimintajärjestelmässä, jota ei vielä ole. On mahdotonta arvioida, turvaavatko kokonaisuudistuksen jälkeen muodostuvat työ- ja menettelytavat asiakkaalle riittävän tiedonsaannin eri lakien mukaisista palveluista, palvelujen sisällöistä ja toteuttamistavasta, niiden keskinäisistä eroista ja asiakkaalta perittävistä maksuista.

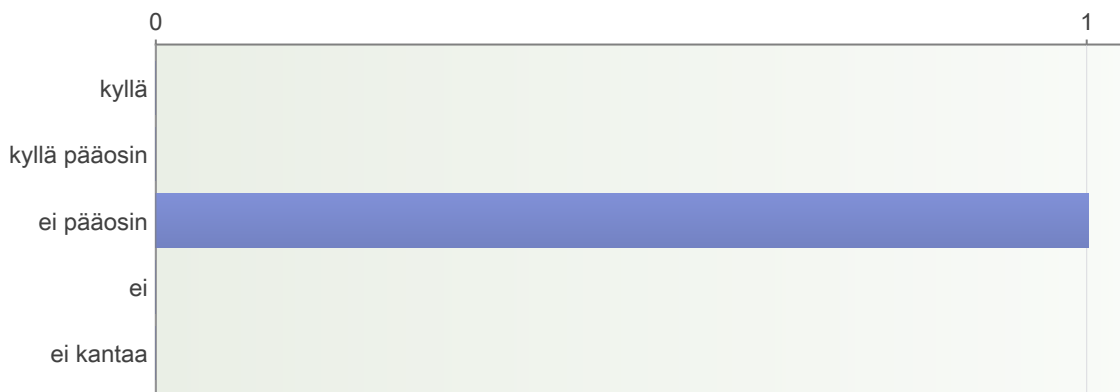
Paljon palveluja tarvitsevien ja niistä riippuvaisten asiakkaiden kokonaistilanne jää lakiesityksessä epäselväksi. Uudesta järjestelmästä tulee väistämättä monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava.

Sähköisten tietojärjestelmäpalvelujen on oltava saavutettavia ja esteettömiä, jotta myös vammaisten ihmiset pystyvät niitä käyttämään.

Jotta valinnanvapaus toteutuisi, olennainen kysymys on, onko asiakkailla riittävästi tietoa valittavista palveluista. Jonotusaikojen lisäksi tarvitaan tietoa myös palvelujen laadusta. Lisäksi tarvitaan neuvontaa asiakkaalle ymmärrettävässä muodossa, jotta valinnanvapaus voisi toteutua.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Cp-liiton kohderyhmään kuuluvien henkilöiden avun ja tuen tarpeiden tunnistaminen edellyttää syvää asiantuntemusta, ohjausta ja tukea. Pelkäämme, ettei valinnanvapauden piirissä oleviin palveluihin synny ryhmälle yhdenvertaista palvelutarjontaa tai tarjontaa lainkaan.

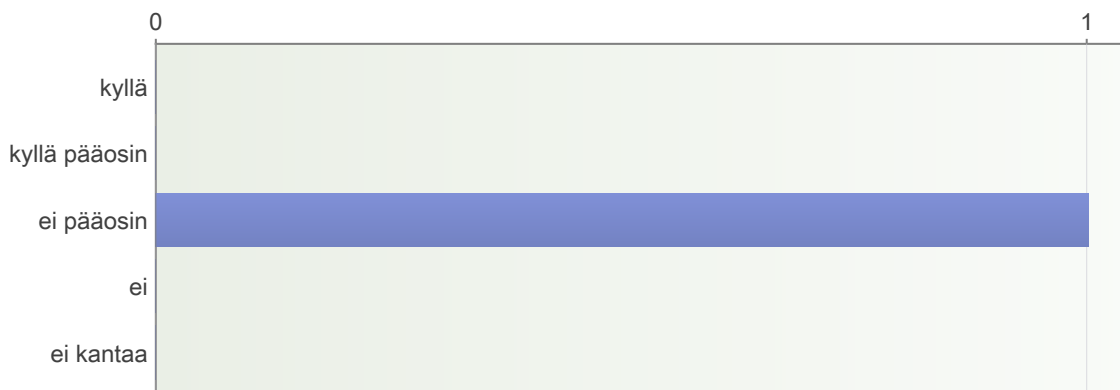
Myös palvelujen valinta tulee edellyttämään asiakkaalta kykyä arvioida tarjolla olevien palvelujen sisältöä ja laatua. Läheskään kaikki toimintapiiriimme kuuluvat henkilöt eivät itse pysty arvioimaan mitä vaikutuksia tarjolla olevilla vaihtoehdoilla olisi heidän elämäänsä. Vaarana on myös, että palvelujen edellyttämä taloudellinen rasite (asiakasmaksut ja matkakustannukset) nousee maksukykyyn nähden liian suureksi ja estää tosiasiallisen valinnanvapauden.

Valinnanvapauslakiin tulee sisällyttää velvoite palvelujen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen (ml. fyysinen ympäristö ja virtuaalinen ympäristö) YK-vammaissopimuksen 9 artiklan mukaisesti.

Nyt ehdotetussa mallissa mahdollisuudet valinnanvapauteen on liian rajatut.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

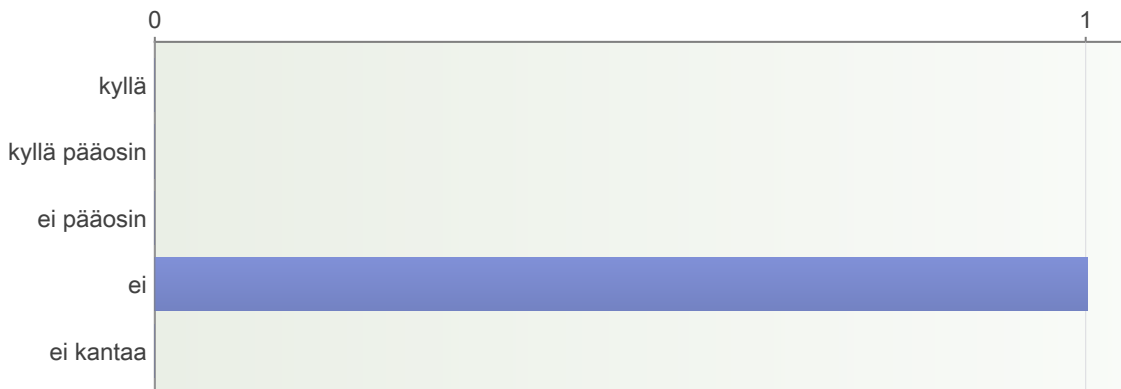
- Lakiluonnoksen perusteella on mahdotonta päätellä, miten turvataan laaja-alaisia sosiaali- ja terveyspalveluja koko elämänsä ajan tarvitsevien henkilöiden oikea palvelukokonaisuus. Maakunta on iso toiminta-alue, jossa sote-keskusten osaaminen, tarjonta ja rooli asiakassuunnitelmien laatimisessa jäävät epäselväksi.

Uudessa palvelujen organisointimallissa ja valinnanvapaudessa maakunnan liikelaitoksen, sote-keskusten ja palvelun tuottajien välinen yhteistyö tulee olemaan erittäin haastavaa, koska asiakkaan kanssa työskentelevät ammattilaiset työskentelevät eri organisaatioissa. Lisäksi työskentelemisen kulttuurit ja toimintatavat sosiaali- ja toisaalta terveydenhuollossa ovat hyvin erilaisia. Keskeistä on yhtenäiset tai yhteen sopivat tietojärjestelmät, joilla turvataan tiedon siirtyminen eri toimijoiden välillä. Muutoin yhteen sovitettuja palveluja on mahdoton toteuttaa.

Toimintapiiriimme kuuluvilla ihmisillä on tarve pitkäaikaiseen moniammatilliseen tukeen, joka perustuu julkisen hallintotehtävän tuomalla virkavastuulla toimivan sosiaalityön ja lääketieteen erikoisalojen kiinteään yhteistyöhön. Sosiaalityö on huomattavasti laajempi käsite, kuin sote-uudistuksen eri vaiheissa mainittu neuvonta ja ohjaus. Olemme huolissamme myös vammaisten lasten kokonaistilanteesta, mikäli erikoissairaanhoido ja siihen sisältyvä moniammatillinen, laaja-alainen kuntoutuskokonaisuus muuttuu ratkaisevasti heikommaksi järjestämisestä ja toteuttamisesta vastaavien rakenteiden muuttuessa.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

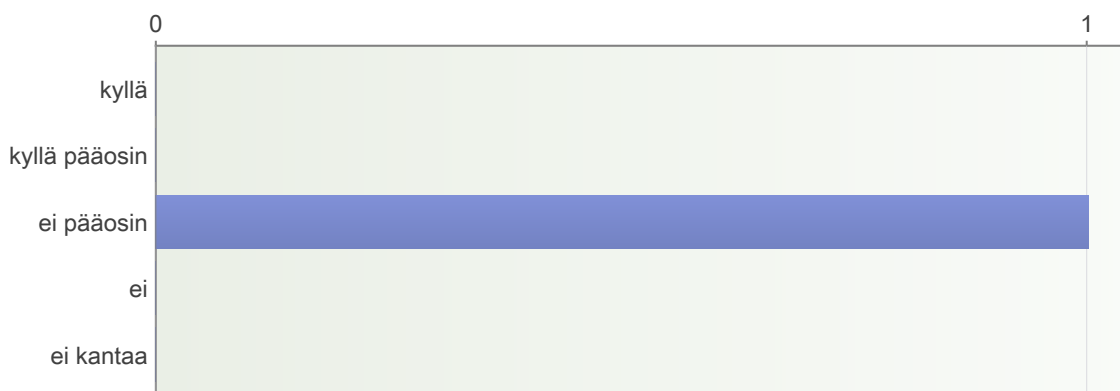
-

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integraatio yksittäisen asiakkaan kohdalla sisältää epäselvyyksiä. Esitys on hyvin terveydenhuoltolähtöinen. Sosiaalihuollossa palvelutarpeen arviointi edellyttää useimmiten useita tapaamisia ja verkostotyöskentelyä, terveydenhuollossa työskentelytapa on hyvin toisenlainen.

Tietojärjestelmien toimivuus on kriittinen tekijä.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

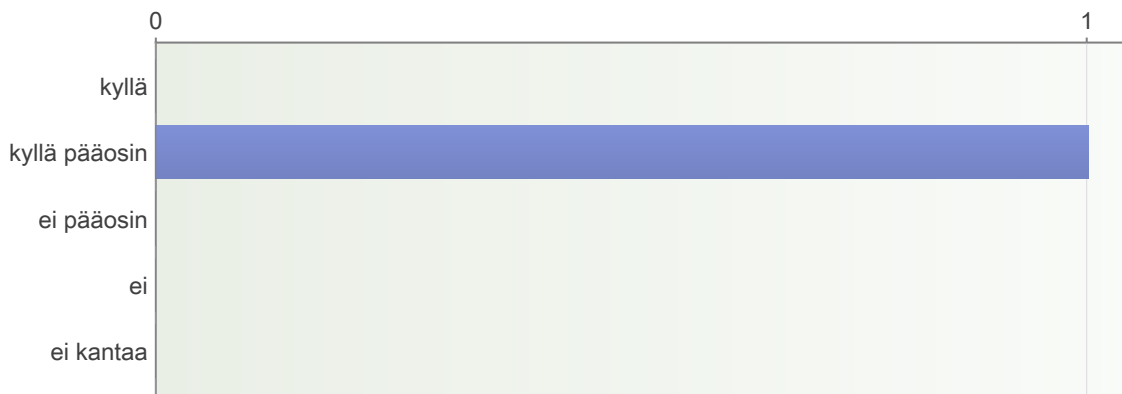
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu valinnanvapausjärjestelmä on monimutkainen ja hajanainen, joten sen hallinta ja koordinointi tulee olemaan haastavaa. Maakunnan liikelaitosten henkilöstön osaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, erityisesti sosiaalialan osaamiseen.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

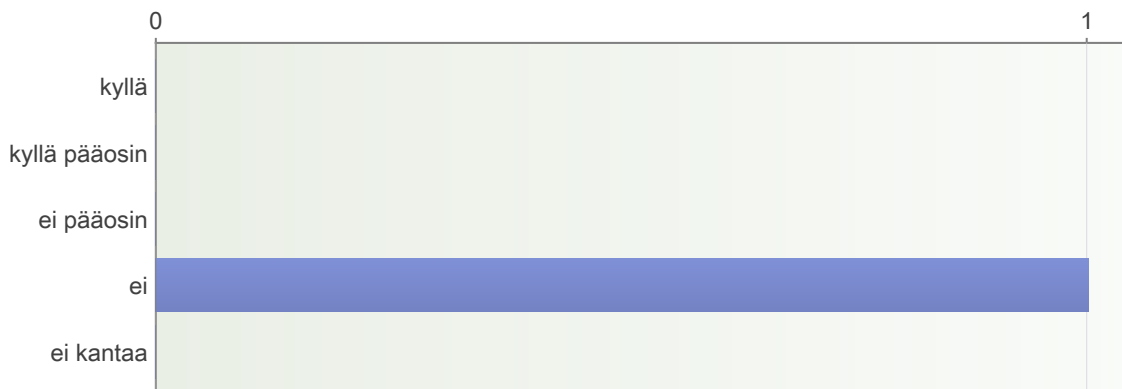
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisia henkilöitä on aidosti kuultava toimintatavoista päätettäessä ja heillä on oltava mahdollisuus vaikuttaa palveluihin ja niiden sisältöön. (YK:n vammaissopimuksen velvoite)

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

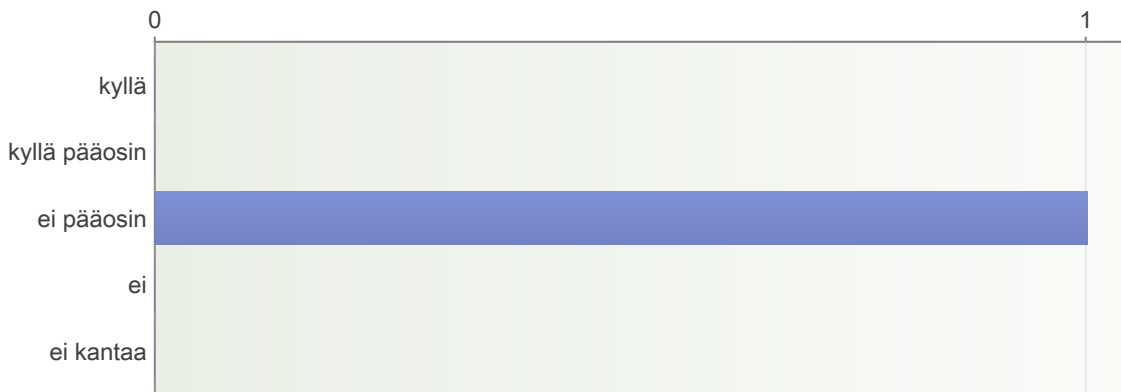
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnille ehdotetaan liian laajaa velvollisuutta antaa asiakasaseteleitä. Seurauksena voi olla päällekkäisiä kustannuksia yksityisten yritysten kanssa.

Vaikka kustannukset nousisivatkin, niin asiakasnäkökulmasta tärkeintä on, että vamman aiheuttaman toimintarajoitteen vuoksi tarvittavat erityispalvelut säilyvät maksuttomina.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos suurin osa ihmisistä valitsee yksityisen sote-keskuksen palvelut, niin huolestun, miten käy maakunnan tuottamien sote-keskusten palvelujen. Syntykö oikeanlaista tarjontaa paljon palvelua tarvitsemille ihmisille? Paljon palvelua tarvitsevan asiakkaan voi olla tarkoituksenmukaista valita maakunnan tuottaman sote-keskuksen palvelut, koska ne voivat sopia paremmin hänen palvelukokonaisuuteen.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisäätäinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

Sote-keskuksessa annettavaa sosiaalihuollon neuvonnan ja ohjauksen roolia tulee vahvistaa. Neuvontaa tulee saada koko elämänkaaren aikana, ikään ja tarpeisiin soveltuvasti. Asiakkaan omatyöntekijällä liikelaitoksessa täytyy olla mahdollisuus jalkautua sote-keskukseen tarpeen mukaan.

Suoran valinnan palveluihin tulisi lisätä neurologian ja fysiatrian erikoisalut.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

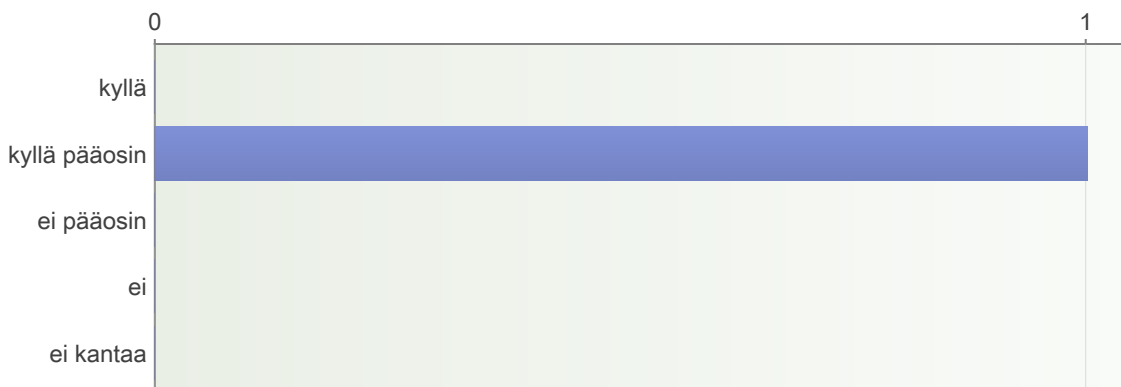
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suunhoidossa tulee huomioida palvelujen esteettömyys, jotta myös vammaiset henkilöt saavat hammashoitoa.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien päätettäväksi jää, millä tavalla sosiaalihuollon palvelut järjestetään sote-keskuksissa. Näin ollen asiakkaat voivat olla hyvin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, miten sosiaalihuollon palveluja on saatavilla. Palveluita järjestettäessä tulee muistaa, että osa asiakkaista ei pysty käyttämään sähköisiä palveluja, joten aina pitää olla olemassa toinenkin tapa asioida. Sähköisten palvelujen tulee olla saavutettavia ja esteettömiä.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

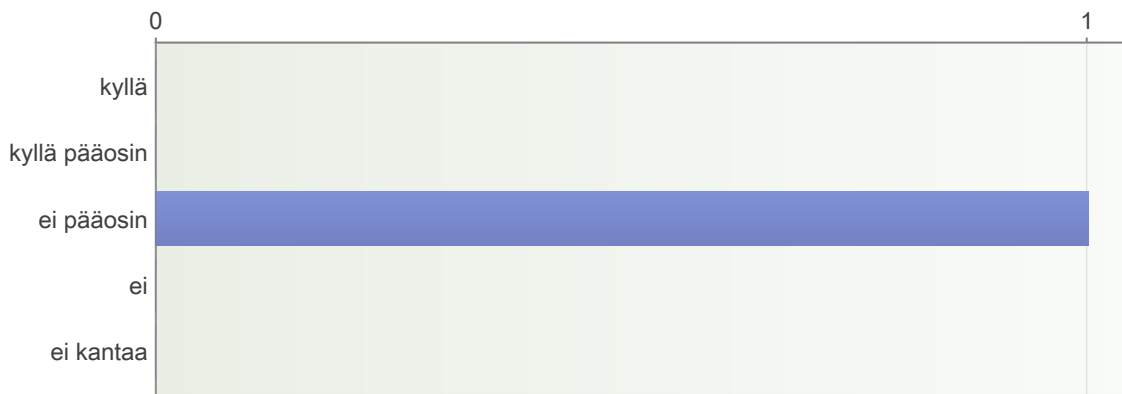

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

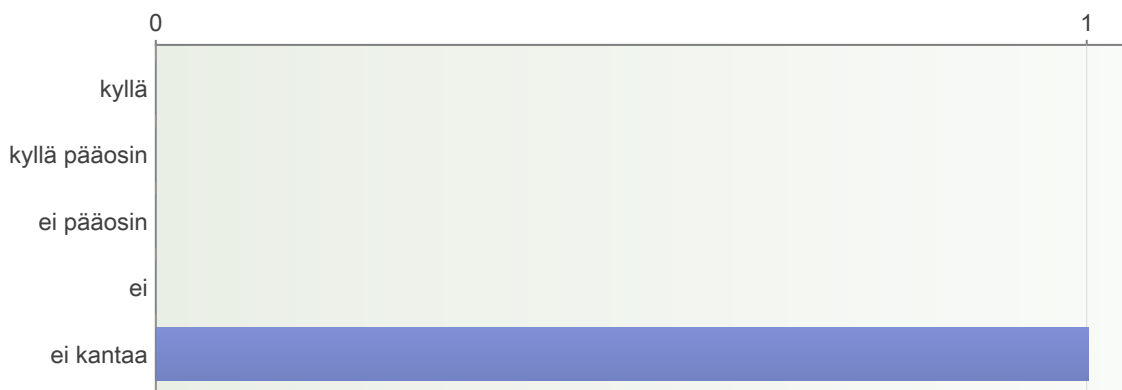
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalityötä on tuotava vahvemmin esiin sote-keskuksiin.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

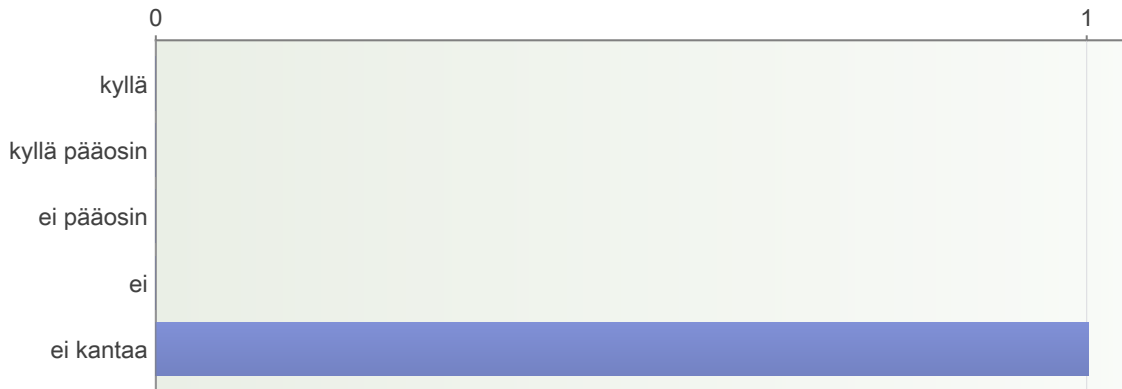

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

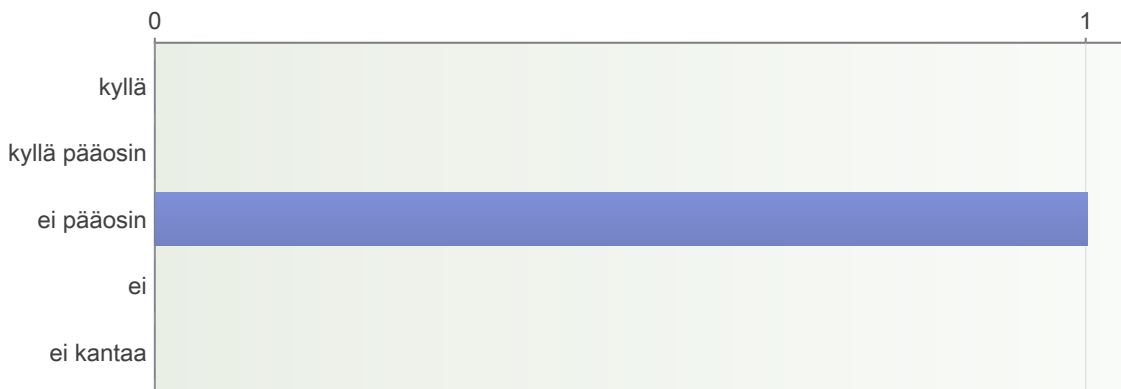
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Liian laaja terveydenhuollon palveluissa, erikoissairaanhoidon laajeneminen yksityiselle puolelle ei ole vammaisten ihmisten edun mukaista.
Apuvälineet tulisi lisätä asiakassetelipalveluihin (nyt vain terveydenhuollon toimenpiteet). Termistä "tavanomainen apuväline" sana "tavanomainen" tulee poistaa, koska apuväline on lähtökohtaisesti yksilöllinen.
Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu ja henkilökohtainen apu tulisi lisätä pykälään.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

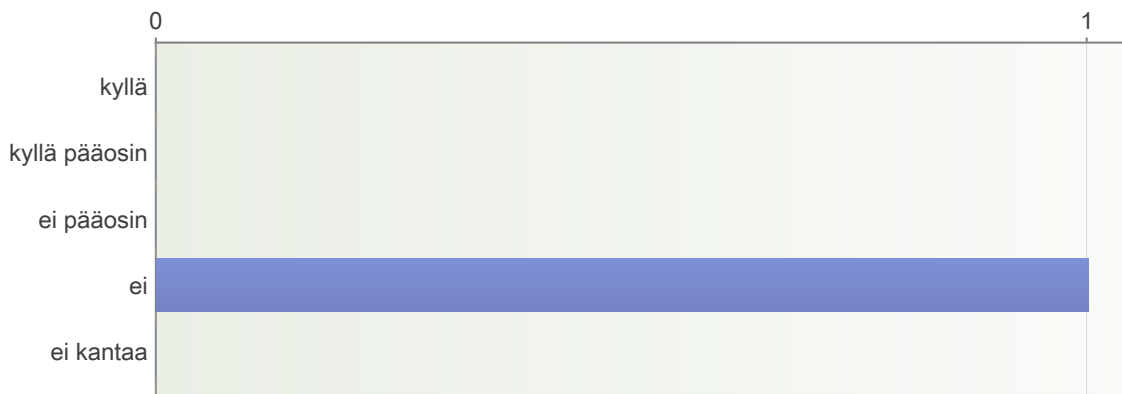
Vastaajien määrä: 1

- Pykälä on epäselvästi kirjoitettu. Jos maakunnalla on suuret oikeudet päättää palvelujen järjestämistavasta, niin palvelujen toteutus sisältölakien mukaisella tavalla voi vaarantua.

Maakunnalle tulisi velvollisuus antaa laajasti asiakaseteleitä erikoissairaanhoidon. Tästä voi seurata toimintojen päällekkäisyyttä, kustannusten kasvua sekä julkisen terveydenhuollon toimintakyvyn vaarantumista.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

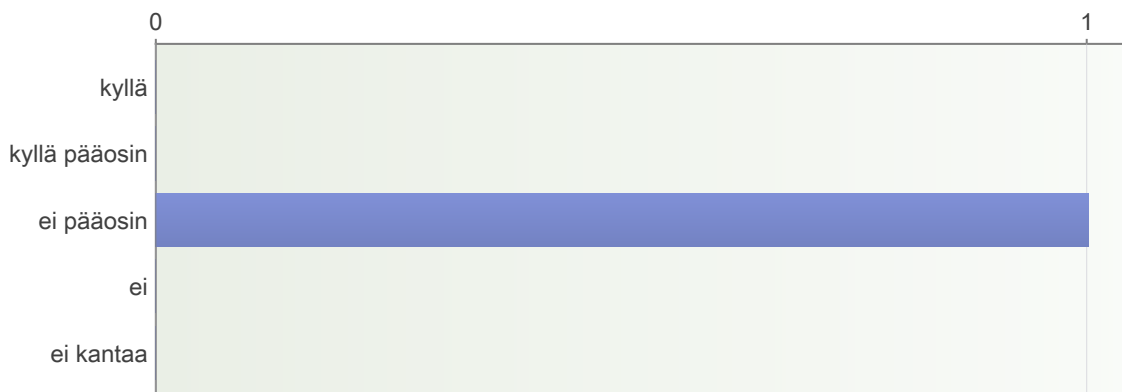
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys on hyvin tulkinnanvarainen.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta olennaisinta on, että hän saa laadukkaita palveluja oikea-aikaisesti koko elinkaaren ajan. Lisäksi palvelujen tulee olla saavutettavia ja esteettömiä, erityisesti kommunikation osalta. Puhevammaisten henkilöiden asema ja tulkkauspalvelujen käytettävyys tulee turvata.

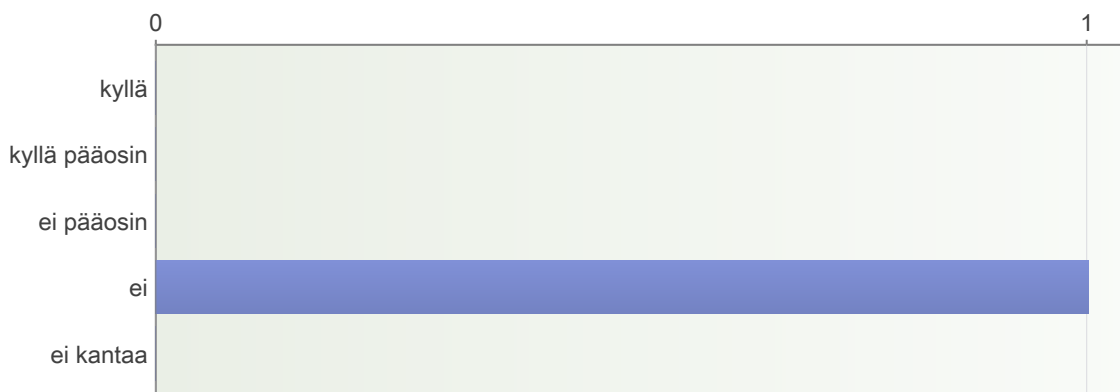
Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää panostamista palveluohjaukseen, joka edellyttää laajaa ammatillista osaamista ja riittäviä työntekijäresursseja.

Keskeistä on, että asiakassetelin arvo riittää tarvittaviin palveluihin. Asiakkaan oikeudet asiakassetelin suhteen ovat epäselviä: miten toimitaan, jos palvelu ei toimi.

Lakiin tulee lisätä suora viittaus sosiaalihuollon asiakaslakiin.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

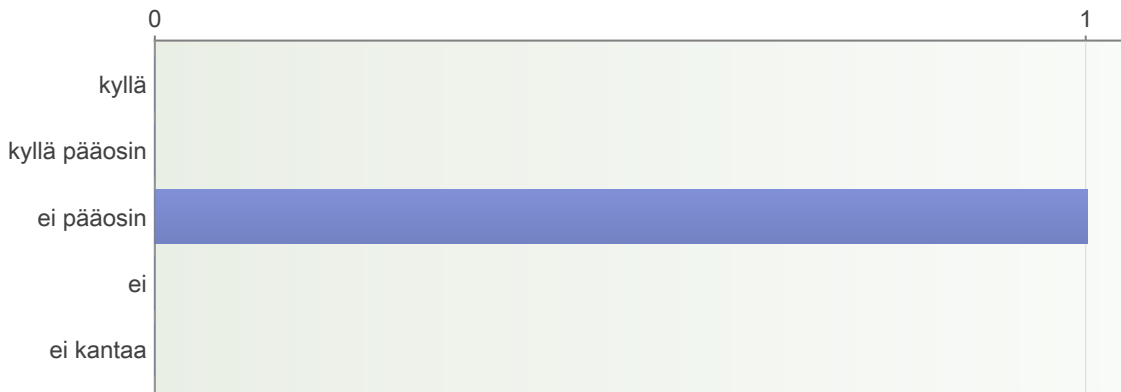

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

CP-liitto pitää henkilökohtaista budjetointia myönteisenä uudistuksena, joka hyvin toteutettuna lisää asiakkaan valinnanvapautta. Esimerkiksi vaikeasti vammaisen, päivittäisiin toimintoihinsa vuorokauden eri aikoina henkilökohtaista apua tarvitsevan henkilön on tähän saakka ollut haasteellista saada tarvitsemansa apu muualta, kuin palveluasumisyksiköstä tai vastaavasta, laitospäisestä asumismuodosta. Samoin päivätoimintaan on ollut tarjolla rajallisia tai kaavamaisia vaihtoehtoja. Parhaimmillaan henkilökohtainen budjetti parantaa asiakkaan mahdollisuuksia valita sisällöltään ja järjestämistavaltaan omia tarpeitaan vastaavia palveluja.

On riski, että maakuntien erilaiset resurssit ja niiden myötä syntyvät erilaiset käytännöt henkilökohtaisen budjetin sisällössä ja tasossa lisäävät asiakkaiden keskinäistä eriarvoisuutta. Uhkana on myös, että palveluita tuottavia yrityksiä ei löydy riittävästi maakunnan asettamilla hinnoilla.

Henkilökohtaisen budjetin tulee olla myös niiden ihmisten käytössä, joiden itsemääräämisoikeuden toteutumisessa on suuria haasteita. Lainsäädäntöön tulee lisätä tuettu päätöksenteko myös palveluna kaikille sitä tarvitseville asiakkaille. Henkilökohtaisella budjetilla hankittavia palveluja tulee voida hankkia myös rekisteröitymättömiltä tuottajilta (esim. järjestöjen tuki- ja palvelumuodot).

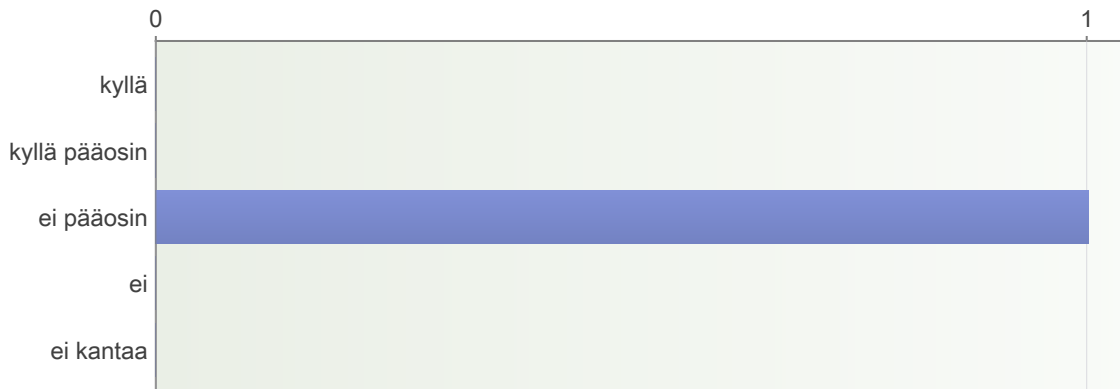
CP-liitto korostaa, että henkilökohtaiseen budjettiin sisältyvien palveluiden lähtökohtana tulee olla YK:n vammaissopimuksessa säädettyjen oikeuksien edistäminen. Tämä tarkoittaa asiakkaan todellista mahdollisuutta valita palveluja, joita hän tarvitsee muun muassa vapauden ja turvallisuuden (14 artikla), itsenäisen elämän, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden (19 artikla), henkilökohtaisen liikkumisen (20 artikla), sanan- ja mielipiteenvapauden (21 artikla) sekä kotiin, perheeseen, vanhemmuuteen ja henkilökohtaisiin suhteisiin liittyvien valintojensa tueksi.

Henkilökohtaisen budjetoinnin käytöstä on Suomessa erittäin vähän kokemuksia, joten sitä olisi hyvä pilotoida ennen laaja-alaista käyttöönottoa.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

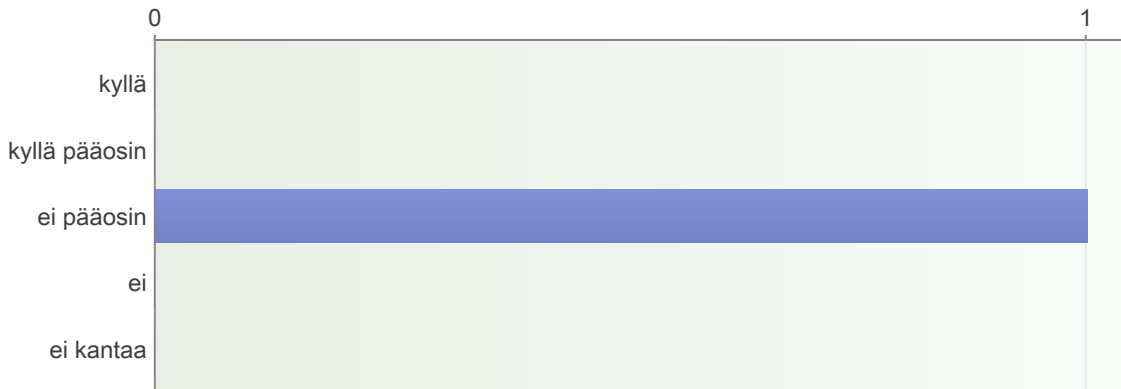
-

Lakiesityksen 7. luvussa kuvattu palvelujärjestelmä on sen verran sekava, että on todella vaikea hahmottaa kenen vastuulle asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma kuuluvat missäkin tilanteessa. Asiakassuunnitelman juridinen asema on epäselvä. Malli yhdestä, kaikkien sote-toimijoiden yhteisestä asiakassuunnitelmasta ja sen sitovuudesta on kannatettava, koska hyvä suunnitelma ohjaa palvelujen yhteensovittamista, palveluketjua ja palvelujen integraatiota. Riskinä on, ettei suunnitelmaa aloita kukaan, sen tekeminen viivästyy kohtuuttomasti tai sisältöön jää vakavia, asiakkaan oikeusturvaa heikentäviä puutteita. Asiakkaan oikeusturvan kannalta on olennaista, että suunnitelmaan kirjatut asiat toteutuvat. Nyt esitys ei anna mitään takeita siitä, että kaikki toimijat noudattavat asiakassuunnitelmaa, koska mitään sanktioita suunnitelman noudattamatta jättämisestä ei ole.

Asiakassuunnitelma sisältäisi ehdotetussa muodossaan myös kuntoutussuunnitelman. Tällä hetkellä aikuisten CP-vammaisten osalta erityisosaamista ei ole keskitetty mihinkään. Esimerkiksi kuntoutuksen suhteen aikuiset CP-vammaiset henkilöt jäävät pahimmillaan heitteille, koska kuntoutussuunnitelman laatii terveyskeskuslääkäri, jolla ei välttämättä ole erityistä tietoa cp-oireyhtymästä. Perusterveydenhuolto konsultoi hyvin harvoin erikoissairaanhoidon tai lähettää asiakkaan keskussairaalaan kuntoutusarvioita varten.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

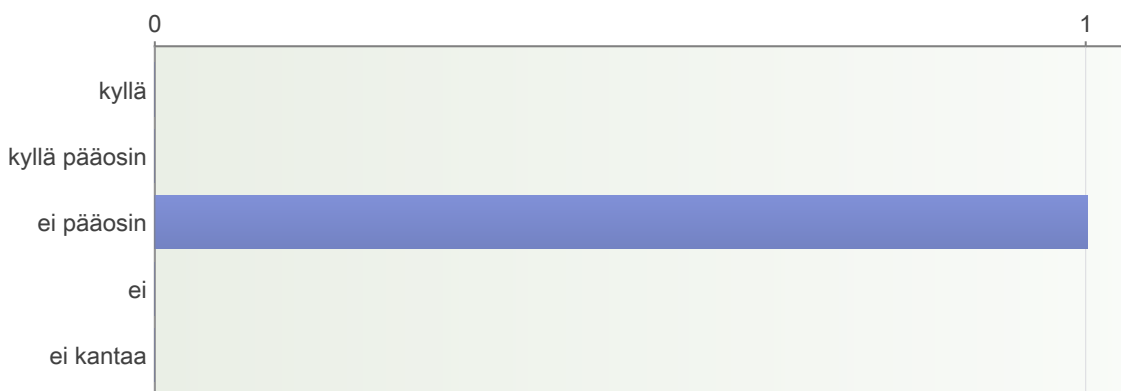
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Fyysisen ympäristön esteettömyys sekä digitaalisen ympäristön saavutettavuus mainitaan YK:n vammaissopimuksessa. Palveluntuottajien valinnassa on otettava esteettömyys ja saavutettavuus näkökohdat huomioon. Asiakkaille annettavaan luetteloon palveluntuottajista (§ 50) on lisättävä palveluntarjoajan toimipaikkaa ja palveluja koskeva informaatio palvelujen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

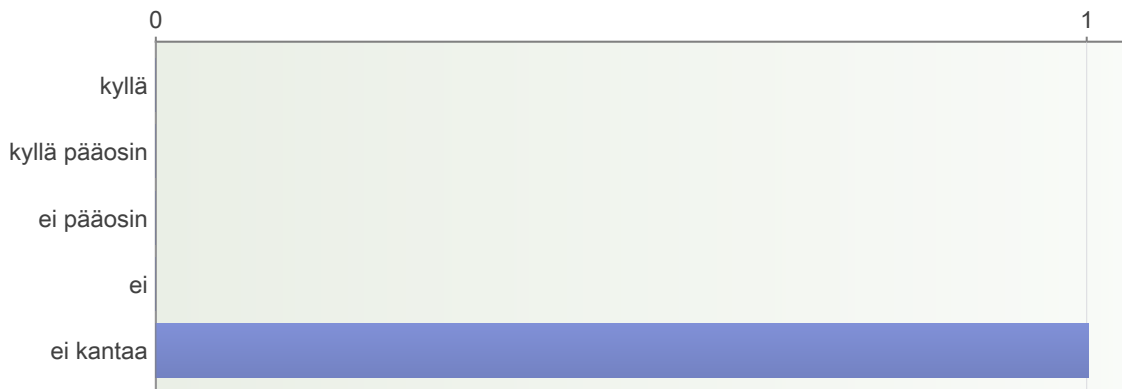
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lain perusteluihin on avattava esteettömyyden ja saavutettavuuden käsitteet.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

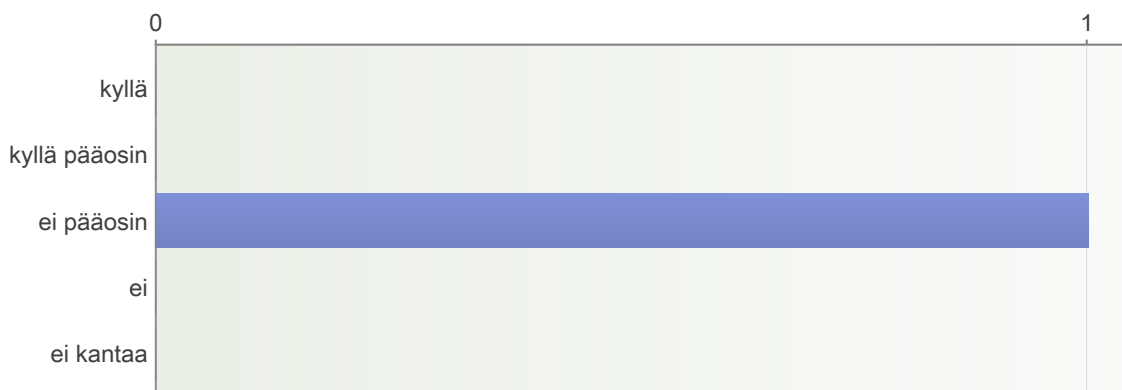

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

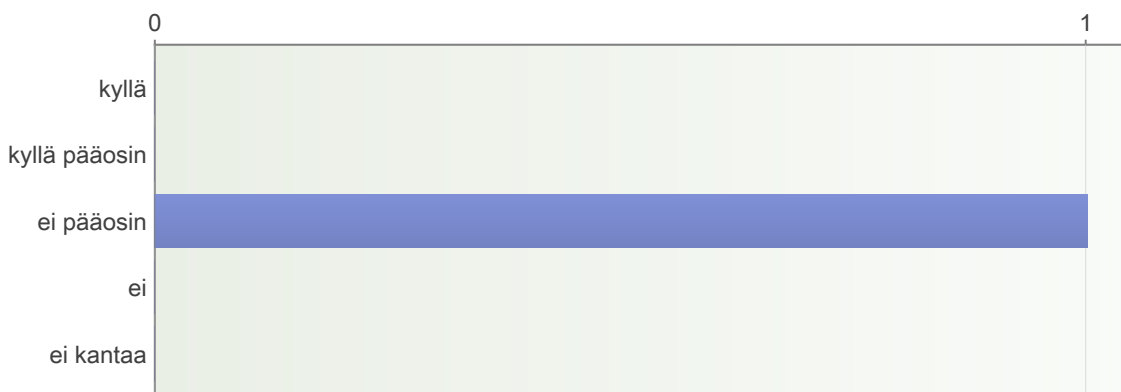
- Lakiin tulee lisätä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saavutettavuus ja esteettömyys.

Palveluntuottajien tulee tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausjärjestelmässä tulee olla käytössä rahoitusmalli, joka kannustaa oikea-aikaiseen ja riittävään hoitoon. Kustannukset eivät saa siirtyä toisen tahon maksettavaksi.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

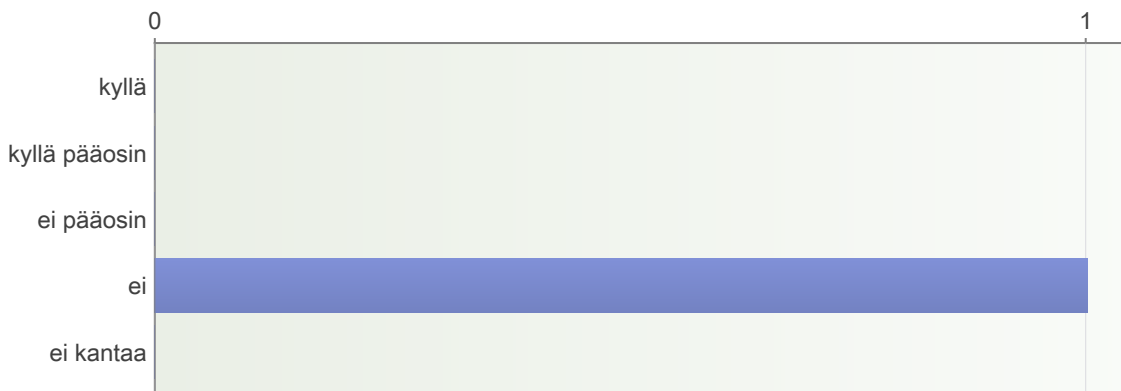

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

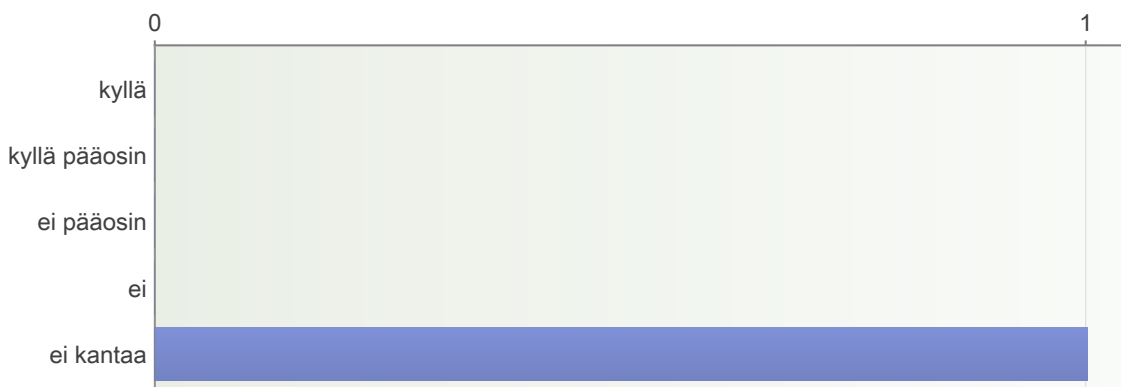
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- CP-liitto toteaa, että yksityiset sote-keskukset pystyvät kohdentamaan palvelunsa haluamilleen asiakasryhmille, mutta paljon ja elinikäisesti laaja-alaisia palveluja tarvitseville niiden tarjonta ei juuri tuo lisäarvoa. He ovat jatkossakin maakunnan liikelaitoksen (esim. nykyinen julkinen terveydenhuolto) tarjonnan ja palvelujen varassa.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

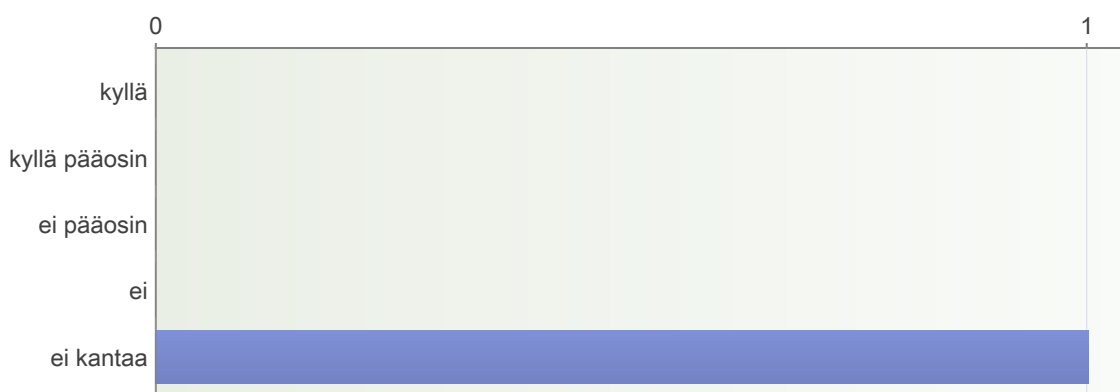

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

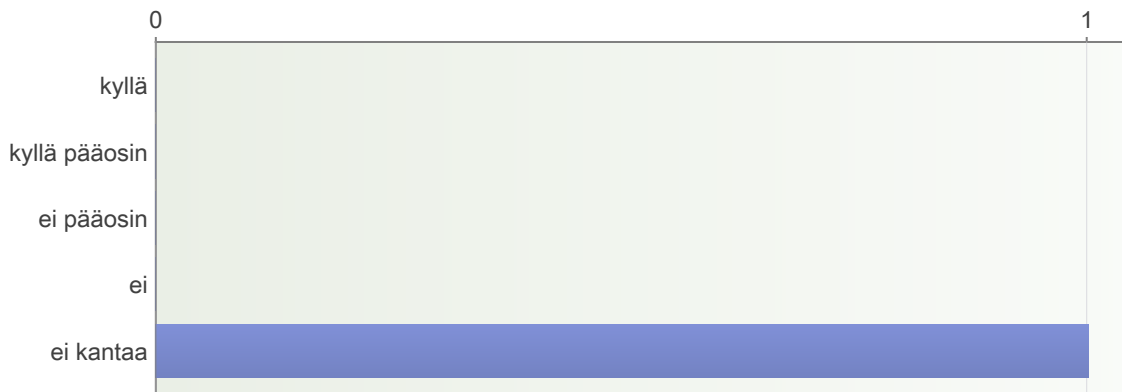

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalvaeluiden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

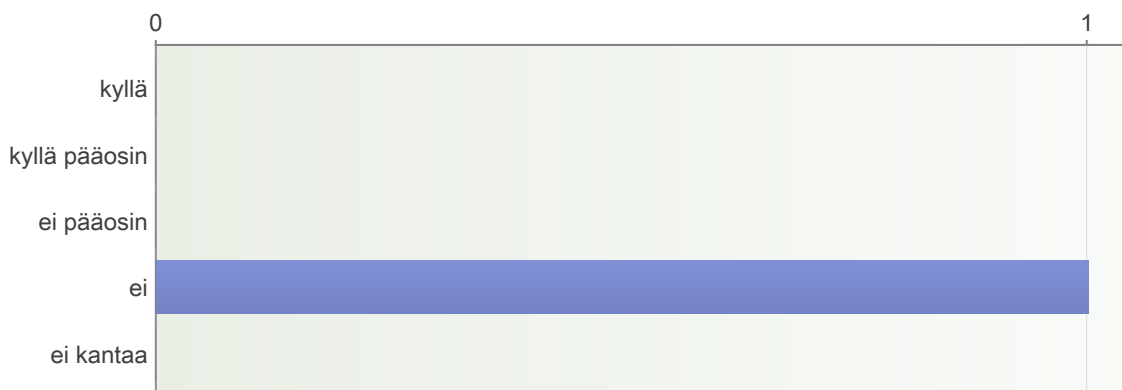

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

72. Vapaamuotoiset huomiot.

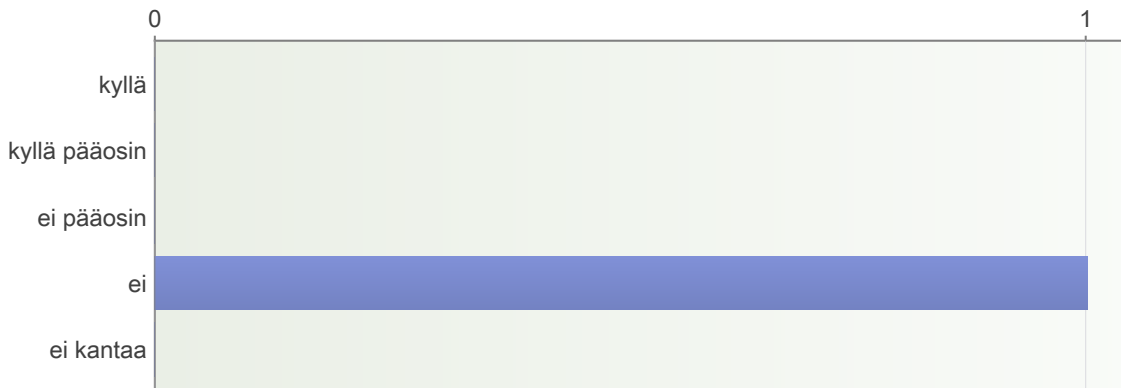
Vastaajien määrä: 1

- Järjestöjen ja muiden pienten palveluntuottajien toimintaedellytykset vaarantuvat ehdotetussa järjestelmässä. Käytännössä sote-keskuksia voivat ylläpitää vain suuret toimijat (liikelaitosten lisäksi).

Hankintojen kilpailutus voi vaarantaa vammaisten ihmisten palvelujen saatavuutta ja laatua.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden vaikutuksista tarvitaan tutkittua tietoa ja sen pohjalta huolellista harkintaa mihin valinnanvapaus soveltuu ja mihin ei. Erityisesti tarvitaan tietoa sen vaikutuksista kaikkein eniten palveluita tarvitsevien sekä haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisryhmiin, joiden oma toimintakyky ja valmiudet eivät välttämättä riitä valinnan tekemiseen.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- CP-liitto tuottaa lähinnä cp-vammaisille (= neurologinen liikuntavamma, johon saattaa liittyä puhevamma, aistivammoja ja -yliherkkyksiä, kehitysvammaisuutta) tarkoitettua puhetulkkaukspalvelua ja kommunikaatiomenetelmien opetusta sekä vpl-mukaista päivätoimintaa ja asumispalveluja.

Uudistus tulee helpottamaan yhteistyötä palvelun järjestäjien (kunnat/kuntayhtymät) kanssa, koska niitä tulee olemaan lukumääräisesti vähemmän ja toimintamalleiltaan yhdenmukaisempia (maakunnat).

Nyt tuotamme kohderyhmän tarpeista lähteviä, räätälöityjä palveluja cp-vammaisille henkilöille. Niiden tuottaminen jatkossa edellyttää, että maakunnan palvelukuvaukset ja hinnoittelu tapahtuvat palvelun sisällön ja laadun edellyttämällä tavalla. Jotta maakunta pystyy tähän, sillä tulee olla riittävästi tietoa cp-oireyhtymästä ja cp-vammaisten tarpeista. Tämä puolestaan tarkoittaa uudenlaisia kumppanuuksia ja yhteydenpitoa järjestömme ja maakuntien välillä.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Uudessa palvelujen organisointimallissa ja valinnanvapaudessa maakunnan liikelaitoksen, sote-keskusten ja palvelun tuottajien välinen yhteistyö tulee olemaan erittäin haastavaa. Jos palveluketjut eivät toimi saumattomasti, asiakkaiden terveys ja turvallisuus voi vaarantua. Yhteen sovitettut palvelukokonaisuudet ja niiden toimivuus ovat paljon palveluja tarvitsevien henkilöiden (esim. harvinaissairaat ja synnyntäisen cp-oireyhtymän vaikeat muodot) kannalta ensiarvoisen tärkeitä.

Tällä hetkellä aikuisten CP-vammaisten osalta erityisosaamista ei ole keskitetty mihinkään. Esimerkiksi kuntoutuksen suhteen aikuiset CP-vammaiset henkilöt jäävät pahimmillaan heitteille, koska kuntoutussuunnitelman laatii terveyskeskuslääkäri, jolla ei välttämättä ole erityistä tietoa cp-oireyhtymästä. Perusterveydenhuolto konsultoi hyvin harvoin erikoissairaanhoidon tai lähettää asiakkaan keskussairaalaan kuntoutusarvioita varten. Pelkäämme, että nyt esitetyssä rakenteessa erikoisalan osaaminen ja tarvittava moniammatillinen työskentely jäävät edelleen toteutumatta. Haluamme, että CP-vammaisten terveydenhuoltoon ja kuntoutukseen liittyvän erityisosaamisen saatavuus varmistetaan maakunnan alueella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tulee olla saavutettavia ja esteettömiä. Lisäksi palveluista tiedotettaessa on huomioitava tiedottamisen esteettömyys ja selkokieliisyys. Erityistä huomioita on kiinnitettävä sähköisten asiointipalvelujen esteettömyyteen. Sähköisten palvelujen lisäksi on aina oltava olemassa toinen tapa asioita.

Yhdymme Vammaisfoorumin lausuntoon. Jaamme julkisuudessa esillä olleen huolen sisällöltään laadukkaiden julkisten palvelujen saatavuudesta yhdenvertaisesti kaikille.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.